

МЕТОДИКО-ІНКЛЮЗИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Онищенко Сергій Вікторович

Кандидат педагогічних наук, доцент

(Бердянський державний педагогічний університет)

Погляди суспільства і держави на проблеми освіти осіб з обмеженими можливостями здоров'я та інвалідністю з плином часу зазнавали значних змін, що було зумовлено тенденціями в політиці, особливостями соціально-економічного розвитку, рівнем освіти та медицини, цінностями суспільства і культури. Проте рушійну силу в зміні поглядів суспільства на навчання інвалідів та осіб з обмеженими можливостями здоров'я становила законодавча база держави в різні історичні епохи.

Інклюзія – це повне включення дітей з різними здібностями у всі аспекти шкільного життя. Організація інклюзивної освіти передбачає реальну адаптацію освіти для задоволення потреб осіб з обмеженими можливостями здоров'я та інвалідністю, поваги та оцінки відмінностей [3].

Інклюзивна освіта в даний момент є інноваційним процесом, що дозволяє здійснити навчання, виховання і розвиток всіх без винятку осіб незалежно від їх індивідуальних особливостей, навчальних досягнень, рідної мови, культури, психічних і фізичних можливостей. Впровадження інклюзії забезпечує подальшу гуманізацію освіти, визнання прав осіб з обмеженими можливостями здоров'я та інвалідністю на доступну і якісну освіту, формування професійної педагогічної спільноти нового типу. Однією з умов інклюзії є наявність продуманої системи комплексного психолого-педагогічного супроводу, що включає, крім систематичного спостереження, індивідуальних програм навчання і корекції, таку важливу складову, як робота з середовищем (соціальним оточенням), в яку інтегрується особа з обмеженими можливостями здоров'я та інвалідністю [2].

Сьогодні в Україні поточні та перспективні завдання моделювання сучасного освітнього простору ЗВО щодо надання особам з обмеженими можливостями здоров'я та інвалідністю можливості отримання доступної і якісної вищої освіти підтверджуються вимогами держави, вираженими в нормативно-правових документах різного рівня.

Первинним і найважливішим етапом підготовки системи освіти до реалізації процесу інклюзивної освіти є етап психологічних і ціннісних змін, рівня професійних компетентностей її фахівців. Уже на перших етапах розвитку інклюзивної освіти гостро постає проблема неготовності педагогів ЗВО до роботи з особами з обмеженими можливостями здоров'я та інвалідністю, виявляється недостатня кількість професійних компетенцій педагогів до роботи в інклюзивному середовищі, наявність психологічних бар'єрів і професійних стереотипів педагогів [1].

Однак дослідження в галузі підготовки педагогів професійної освіти для освіти осіб з обмеженими можливостями здоров'я та інвалідністю в умовах

компетентнісно-орієнтованого підходу дали можливість розкрити недостатню сформованість компетентності педагогів при організації навчання осіб з обмеженими можливостями здоров'я та інвалідністю. Найбільш доцільним рішенням даної проблеми, на наш погляд, є організація курсів підвищення кваліфікації, які матимуть на меті формування методико-інклюзивної компетентності. Це дозволить, як нам здається, усунути існуюче протиріччя між вимогами Професійного стандарту до педагогів у володінні необхідними компетенціями для навчання осіб з обмеженими можливостями здоров'я та інвалідністю та забезпеченістю кадрами інклюзивної вищої освіти.

На наш погляд, знання, вміння і трудові функції, пов'язані з реалізацією інклюзивної вищої освіти, в Професійному стандарті педагога прописані як частина більш загальних, тому коректніше розглядати не «інклюзивну компетентність», а «методико-інклюзивну компетентність педагога професійної освіти».

Грунтуючись на аналізі дисертаційних досліджень в галузі педагогіки, ми можемо констатувати, що науково-педагогічні дослідження не зачіпають проблем формування методико-інклюзивної компетентності викладачів вищої школи. Система загальної освіти впродовж останніх років активно працює з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я та інвалідами, і система вищої освіти вже в найближчому майбутньому зіткнеться з цією проблемою у великих масштабах

Методико-інклюзивну компетентність ми розглядаємо як складову професійної компетентності. На наш погляд, як і будь-яка інша компетентність, методико-інклюзивна компетентність педагога професійної освіти є інтегративна професійно-особистісна характеристика, що забезпечує здатність до здійснення методичних функцій в системі вищої інклюзивної освіти відповідно до професійних стандартів.

Актуальність дослідження і вирішення практичних завдань в галузі інклюзивної вищої освіти ставить перед необхідністю системного підходу до проблеми формування методико-інклюзивної компетентності викладачів ЗВО при навчанні осіб з обмеженими можливостями здоров'я та інвалідністю. Особливу роль у вирішенні цієї проблеми ми бачимо в можливості системи додаткової професійної освіти. Серед причин низького темпу розвитку інклюзивної вищої освіти є неготовність педагогів до реалізації інклюзивної практики.

Найбільш доцільне вирішення цієї проблеми пов'язано, на наш погляд, з організацією курсів підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників вищої школи, які дозволять забезпечити кадрами інклюзивну вищу освіту за рахунок нових підходів і управлінських рішень.

Література:

1. Онищенко С.В. Змістова складова професійної компетентності педагога в умовах інклюзивної освіти / С.В. Онищенко // Стратегії розвитку сучасної освіти і науки : матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (28 лютого 2020 року) : збірник тез. – Бердянськ : БДПУ, 2020. – С. 70–71.

2. Онищенко С.В. Робочі зошити в умовах дистанційної освіти учнів в інклюзивному середовищі / С.В. Онищенко // Соціально-освітні доміанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти: збірник наукових статей / Бердянський державний педагогічний університет ; укладач Петровська К. В. – Бердянськ, 2019 – С. 31-34.

3. Onishchenko Sergey. Principles for Organizing Inclusive Education / Sergey Onishchenko // Науково-дослідна робота в системі підготовки фахівців-педагогів у природничій, технологічній і комп'ютерній галузях: матер. VII Міжнародної науково-практичної конференції (19-20 вересня 2019 р., м. Бердянськ). – Бердянськ : БДПУ, 2019. – С. 315.